

Sygn. akt V ACa 54/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w (...) – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Grela
Sędziowie:	SA Maryla Domel-Jasińska (spr.) SA Teresa Sobolewska
Protokolant:	sekretarz sądowy Żaneta Dombrowska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w (...) na rozprawie

sprawy z powództwa B. H.

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego (...)

z dnia 9 października 2012 r., sygn. akt I C 133/11

I. oddała apelację;

II. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt V ACa 54/13

UZASADNIENIE

Powód B. H. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu Bankowi (...) S.A. w W. domagał się pozbawienia wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 stycznia 2010 roku, sygn. akt (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez ten Sąd postanowieniami z dnia 9 kwietnia 2010 roku i z dnia 19 maja 2010 roku.

W uzasadnieniu żądania powód wskazał, że przed Sądem Apelacyjnym w (...) toczy się sprawa z jego skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tegoż Sądu z dnia 8 stycznia 2010 roku o sygn. akt (...). Powyższa sprawa prowadzona jest pod sygn. akt (...). W skardze tej powód powołuje się na nowe dowody,

które mają świadczyć o tym, że pozwany nie miał prawa do dotacji, która została mu przyznana przez (...) w W. na spłacenie odsetek od udzielonych kredytów. Dotacja ta stanowiła sumę około jednego miliona dwustu tysięcy złotych oraz stanowiła ona składnik kwoty zasądzonej wyrokiem.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i wywodził, że powód nie wykazał istnienia przesłanek z art. 840 § 1 kpc.

Wyrokiem z dnia 9 października 2012 roku Sąd Okręgowy (...) oddalił powództwo, a kosztami sądowymi, od uiszczenia których powód był zwolniony, obciążył Skarb Państwa oraz zasądził od powoda B. H. na rzecz pozwanego Banku (...) S.A. w W. kwotę 7. 217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok Sąd ten wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne sprawy.

Wyrokiem z dnia 5 grudnia 2008 roku wydanym w sprawie (...)Sąd Okręgowy (...)

W. zasądził od pozwanego B. H. na rzecz powoda Banku (...)

(...) S.A. w W. kwotę 1 540 239, 35 zł wraz z ustawowymi odsetkami od

wymienionych w tym wyroku wartości. W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd ten wskazał, że

Bank (...) we W. miał prawo egzekwować we własnym imieniu i

na swoją rzecz od B. H. jako kredytobiorcy zwrot części oprocentowania

wynikającego z umowy o kredyt i przelania go niezwłocznie na rachunek (...)

(...), jeśli zaistniałyby przesłanki do zwrotu dopłat do oprocentowania

określonych w poszczególnych umowach o kredyt. Ten zwrot obejmował również kwotę równą

dotychczas udzielonym dopłatom wraz z ustawowymi odsetkami naliczonymi od dnia wpływu

tych dopłat na rachunek powoda do dnia ich wpływu na rachunek (...). Apelacja B.

1

H. od powyższego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 stycznia 2010 roku w sprawie o sygn. akt (...). Sąd ten także w dniu 9 kwietnia

2010 roku oraz 19 maja 2010 roku nadał klauzulę wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego (...). Następnie Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...). W oparciu o powyższe tytuły wykonawcze wierzyciel- Bank (...) S.A. w W. skierował do komornika wnioski o wszczęcie egzekucji przeciwko B. H., a postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie tego wniosku toczy się pod sygn. akt(...) Następnie B. H. w dniu 7 czerwca 2011 roku złożył do Sądu Apelacyjnego w (...) skargę o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem z dnia 8 stycznia 2010 roku, a sprawa powyższa toczy się pod sygn. akt(...). Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 19 października

2011 roku odrzucił skargę. Powód zaskarżył powyższe postanowienie, lecz zostało ono następnie przez Sąd Apelacyjny w (...) odrzucone w drodze postanowienia z dnia 30 listopada 2011 roku.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne sprawy Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że

powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu

Apelacyjnego w G. z dnia 8 stycznia 2010 roku (...) jest pozbawione podstaw w świetle art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 KPC, a zmierza jedynie do podważenia prawomocności orzeczenia wydanego przez Sąd Okręgowy (...) w sprawie (...). Badanie sprawy w trybie art. 840 KPC nie może prowadzić do ponownego merytorycznego jej rozpoznania. W tym postępowaniu Sąd nie jest uprawniony do badania słuszności wyroku sądowego w chwili jego wydania, gdyż godziłoby to w powagę rzeczy osądzonej. Nie jest zatem dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia na podstawie przepisu art. 840 KPC. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z 12 grudnia 1972 roku (...), zgodnie z którym powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 KPC nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. Podważenie więc prawomocnego orzeczenia może nastąpić w wyniku wznowienia postępowania lub przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z art. 840 § 1 pkt. 2 KPC dłużnik może w drodze powództwa opozycyjnego żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpi zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, jeżeli zdarzenie nastąpiło po zamknięciu rozprawy. Przesłanką więc stosowania art. 840 KPC jest pojawienie się nowych zdarzeń, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy jak np. uregulowanie przez dłużnika całej należności zasądzonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z powyższym, Sąd pierwszej instancji ocenił, że wniesienie przez powoda skargi o wznowienie postępowania w sprawie (...) Sądu Apelacyjnego w (...) nie uchyla w żaden sposób prawomocności orzeczenia wydanego w dniu 5 grudnia 2008 roku w sprawie (...). Dopiero przyjęcie takiej skargi do rozpoznania może prowadzić do ewentualnej zmiany prawomocnego orzeczenia wydanego przez Sąd Okręgowy (...). Sąd Okręgowy (...) stwierdził też, że na dzień orzekania w niniejszej sprawie skarga o wznowienie postępowania wniesiona przez powoda została przez Sąd Apelacyjny w (...) odrzucona. Wprawdzie powód od tego orzeczenia wywiódł zażalenie do Sądu Najwyższego, ale stan ten w żadnym stopniu nie podważa prawomocności wyroku Sądu Okręgowego (...) wydanego w sprawie (...) i wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) zapadłego w sprawie (...). Z tego powodu- zdaniem Sądu pierwszej instancji- bezprzedmiotowy był wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości, która ma na celu sprawdzić prawidłowe rozliczenie dotacji, a tym samym wniosek powyższy został przez Sąd pominięty. Jego dopuszczenie byłoby kontynuacją postępowania dowodowego w sprawie prawomocnie zakończonej, a to byłoby niedopuszczalne z uwagi na powagę rzeczy osądzonej tego wyroku. Z powyższych względów, Sąd Okręgowy (...) oddalił powództwo opozycyjne, gdyż powód nie udowodnił jego przesłanek. Natomiast o kosztach zastępstwa procesowego Sąd postanowił na podstawie art. 98 § 1 KPC i art. 99 KPC, a o kosztach sądowych na mocy art. 113 ust. 1 a contrario ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się powód, który zaskarżył go w całości apelacją. Skarżący zarzucił niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, które miały istotny wpływ na wynik wyrokowania. Ponadto stwierdził, że sąd ten „złamał” przepisy o postępowaniu dowodowym poprzez niedopuszczenie w sprawie dowodu z opinii biegłego

sądowego. Podkreślił, że powództwo przeciwegzekucyjne „rządzi” się takimi samymi regułami procesowymi jak każdy inny proces. Nie ma więc w sprawie znaczenie fakt, że dowód z opinii biegłego został dopuszczony przez Sąd pierwszej instancji w sprawie (...) Opinia ta mogła być wadliwa i dotyczyła przy tym innego meritum sprawy niż nowa opinia biegłego sądowego dotycząca innego zagadnienia. Wskazał przy tym, że opinia ta jest o tyle potrzebna, że prawidłowość rozliczenia dopłat kwestionuje także (...). Zarzucił także obrazę art. 177 § 1 pkt. 1 KPC poprzez nie zawieszenie postępowania w tej sprawie do czasu rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy w przedmiocie wznowienie postępowania, a wyrok Sądu Najwyższego może mieć wpływ na wynik sporu.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje

Apelacja nie ma swoich usprawiedliwionych podstaw.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten Sąd ocenę dowodów, przyjmując te ustalenia za własne oraz czyni je integralną częścią swojego uzasadnienia.

W wytoczonym przez siebie powództwie B. H. domagał się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku sądowego. Podstawą prawną jego żądania stanowił więc art. 840 § 1 pkt. 2 KPC przewidujący, że dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. W judykaturze oraz nauce prawa procesowego ugruntowane jest stanowisko, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której został on wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli "wykluczającemu działaniu prawomocności" (np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 23 października 1954 r. I CO 41/54, OSN 1956, nr 1, poz. 3 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2010 r., III CZP 477/10, OSNC 2010, nr 2, poz. 165 i z dnia 2 lutego 2011 r., III CZP 128/10, OSNC 2011, nr 10, poz. 108). Jednocześnie podniesiono, że prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1954 r., II CO 26/54, OSN 1955, nr 2, poz. 30).

Z powyższego wynika więc, że w sytuacji w której dłużnik w drodze powództwa opozycyjnego domaga się pozbawienia wykonalności orzeczenia sądowego to może on podnosić zarzuty oparte na zdarzeniach, które miały miejsce po zamknięciu rozprawy. Tym samym wykluczone jest ponowne podnoszenie zarzutów, które były przedmiotem rozpoznania przez sąd w trakcie wyrokowania, a także tych, które strona mogła do tego czasu- przy zachowaniu należytej staranności- podnieść. Inny sposób interpretacji podstawy powództwa opisanej w art. 840 § 1 pkt. 2 KPC powodowałby możliwość ponownego rozpoznania tych samych zarzutów co w procesie, w którym powstał tytuł wykonawczy. Powyższy fakt godziłby więc w zasadę powagi rzeczy osądzonej (366 KPC).

W powyższej sprawie, powód opiera swoje żądanie pozbawienia wykonalności orzeczenia sądowego na fakcie wniesienia od powyższego wyroku skargi o wznowienie postępowania, a także na fakcie nieprawidłowego rozliczenia dopłat oraz w tym celu złożył wniosek o powołanie biegłego. Powyższe okoliczności nie mogą jednak stanowić skutecznej podstawy powództwa opozycyjnego. W przypadku „nieprawidłowego wyliczenia dopłat” zauważyć należy, że fakt ten był już przedmiotem rozpoznania przez Sąd, a jego zasadność mogła być kwestionowana przez powoda

w toku postępowania, w którym doszło do wydania tytułu wykonawczego. Nie można zgodzić się z powodem, że opinia ta mogła być wadliwa albo, że dotyczy innego przedmiotu sprawy. Podkreślić bowiem należy, że powód miał zarówno możliwość jej kwestionowania, jak też możliwość złożenia wniosku o powołanie biegłego w toku postępowania, w którym wydano tytuł wykonawczy. Dopuszczenie przez Sąd tego dowodu w tym postępowaniu godziłoby w zasadę powagi rzeczy osądzonej, która gwarantuje stabilność orzeczeń sądowych.

Sąd Apelacyjny także stoi na stanowisku, że znaczenia w sprawie nie ma również kwestia wniesienia skargi o wznowienie postępowania, a tym samym zasadność wniosku powoda o zawieszenie przedmiotowego postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt. 1 KPC. Zgodnie z tym przepisem prawa Sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. W ocenie Sądu drugiej instancji, dla wyniku powództwa opozycyjnego nie ma znaczenia ewentualne pozytywne dla powoda rozstrzygnięcie tej sprawy. Warto podkreślić, że wznowienie postępowania w tej sprawie doprowadzi do ponownego merytorycznego jej badania, a tym samym dojdzie do „upadku” dotychczasowego tytułu wykonawczego. Nie będzie więc miało znaczenia orzekanie w przedmiocie powództwa opozycyjnego, gdyż nie będzie jego substratu w postaci tytułu wykonawczego.

Z powyższych względów, apelacja nie jest zasadna, a tym samym doszło do jej oddalenia na podstawie art. 385 KPC.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 102 KPC przyjmując, że w sprawie zaistniał wypadek szczególnie uzasadniony. Powód bowiem był przekonany o słuszności swoich racji w chwili wytoczenia powództwa, a nadto z mocy wyroku sądowego jest zobowiązany do zapłaty znacznych kwot pieniężnych na rzecz pozwanej, które powinny mieć charakter pierwszorzędny względem kosztów procesu.